

ks. ANDRZEJ KWAŚNIEWSKI
Archiwum Diecezjalne w Kielcach

Akta Konsystorza Generalnego Krakowskiego, jako zaczątek akt Konsystorza Generalnego w Kielcach na podstawie zasobu Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (1797-1807)

1. Stan badań nad zasobem

Historia Archiwum Diecezjalnego w Kielcach ściśle łączy się z dziejami diecezji. Dnia 13 czerwca 1805 roku papież Pius VII wydał bullę *Idefessum personarum* na mocy, której ustanowiona została diecezja kielecka. Biskupem kieleckim mianowany został ks. Wojciech de Boża Wola Górski. Nowa diecezja zafunkcjonowała jesienią 1807 roku, wówczas to wykonano postanowienia bulli, rozpoczął działalność Konsystorz Biskupi w Kielcach (Consistorium Episcopale Kielcense) i przybył do Kielc bp Górski. Terytorium nowej diecezji wydzielone zostało z północnej części diecezji krakowskiej oraz z południowo-wschodniej części archidiecezji gnieźnieńskiej, ponadto z terytorium diecezji chełmskiej przydzielone zostały trzy dekanaty. W związku ze zmianami granic na ziemiach polskich papież Pius VII wydał 30 czerwca 1818 roku bullę *Ex imposita nobis*, na mocy której została przeniesiona stolica biskupia z Kielc do Sandomierza. Z większości terytorium byłej diecezji

kieleckiej utworzono diecezję sandomierską. Dekanaty zawiślańskie włączono do diecezji lubelskiej. Kielce wraz z parafiami na południe od Kielc zostały na powrót włączone do diecezji krakowskiej. Zgodnie z bullą znoszącą diecezję kielecką Konsystorz Generalny Kielecki działał do dnia 31 grudnia 1818 roku. Biskup krakowski Jan Paweł Woronicz ogłosił w dniu 30 grudnia 1818 roku list pasterski, w którym oznajmił, że w Kielcach zachowuje *zastępczy konsystorz*. W nowych warunkach prawnych od dnia 1 stycznia 1818 roku konsystorz w Kielcach działał, jako foralny diecezji krakowskiej. Poprzez decyzję Woronicza zachowany został w Kielcach ośrodek władzy kościelnej. W Kielcach pozostawiono również akta konsystorskie dotyczące parafii i spraw związanych z częścią byłej diecezji kieleckiej włączonej do krakowskiej. Część akt konsystorza kieleckiego przeniesiono do Sandomierza. W Kielcach załatwiano wszystkie sprawy administracyjne parafii byłej diecezji kieleckiej, w sprawach ważniejszych duchowieństwo odnosiło się do Konsystorza Generalnego w Krakowie¹.

Zmieniały się nazwy kancelarii diecezjalnej w Kielcach, ale zachowywano ciągłość akt. W ten sposób w poszytach mamy dziś dziedziczone przez lata akta: Konsystorza Generalnego w Krakowie (XVIII/XIX w.) Konsystorza Biskupiego w Kielcach (1807-1818), Konsystorza Foralnego Diecezji Krakowskiej w Kielcach (1819-1834), Konsystorza Generalnego Części Diecezji Krakowskiej w Królestwie Polskim, Konsystorza Generalnego Diecezji Kielecko-Krakowskiej, Konsystorza Generalnego Diecezji Kieleckiej i ostatecznie Kurii Diecezjalnej w Kielcach. Poprzez ciągłość ośrodka władzy i dobrze prowadzoną kancelarię konsystorską wytworzone zostały w Kielcach i niemal w kom-

¹ D. Olszewski, *Przemiany społeczno-religijne w Królestwie Polskim w pierwszej połowie XIX wieku. Analiza środowiska diecezjalnego*, Lublin 1984, s. 17-22.

plecie zachowane akta od końca XVIII wieku. Zasób ten budzi zainteresowanie naukowe i zasługuje na badania.

Pierwsze opracowanie poświęcone produkcji kancelaryjnej konsystorza kieleckiego wiąże się z osobą ks. Daniela Olszewskiego². Artykuł opublikowany w 1969 jest omówieniem przydatności do badań historycznych akt konsystorskich w Kielcach. Akta zostały przez ks. profesora Olszewskiego podzielone na grupy tematyczne w ramach, których wyróżnił akta dotyczące: parafii, kaplic, funduszów, kapłanów, księży emerytów i demerytów, raportów o stanie parafii i duchowieństwa, rozporządzeń władz duchownych i świeckich, protokołów wizytacji dziekańskich. Według powyższych problemów kancelaria konsystorska gromadziła i porządkowała akta. Układ ten jest układem serii w ramach zespołu. Domaga się jednak pogłębionych badań, które przyniosą rozpoznanie działania diecezjalnej kancelarii kieleckiej. Artykuł ks. Olszewskiego był produktem kwerendy w aktach wówczas słabo dostępnych badaczom. Archiwum z powodów politycznych (II wojna światowa, czasy prześladowania kościoła w PRL) nie posiadało własnego lokalu. Zasób był po wojnie przechowywany („tymczasowo”) przez 40 lat w bibliotece seminaryjnej. Archiwariusz diecezjalny ks. Tomasz Wróbel udostępnił ks. Olszewskiemu akta i klucz do magazynu. Owocem kwerendy, którą objęty został cały zespół konsystorski był artykuł źródłoznawczy. Następnie badania były kontynuowane i stały się przedmiotem publikacji historycznych³.

Wieloletnim archiwariuszem diecezjalnym był ks. Tomasz Wróbel. Rozpoczął urzędowanie z woli i nominacji bp. Czesława Kaczmarka w 1943 roku. Pracę w archiwum łączył

² D. Olszewski, *Akta konsystorza kieleckiego, jako podstawa do badań nad parafiami i duchowieństwem pierwszej połowy XIX wieku*, Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne (dalej: ABMK) 19 (1969), s. 5-30.

³ Bibliografia ks. Daniela Olszewskiego za lata 1969-2001 – *Bibliografia piśmiennictwa profesorów Seminarium Kieleckiego 1727-2001. Księga jubileuszowa*, Kielce 2002, s. 347-365.

z różnymi funkcjami kościelnymi oraz ze studiami historycznymi, które zdecydował się podjąć, aby zdobyć wykształcenie konieczne do spełniania obowiązków nałożonych mu w archiwum przez władzę kościelną. Od roku 1943 do rezygnacji w roku 1983 pełnił obowiązki archiwisty⁴. Po rezygnacji w 1983 roku do śmierci w roku 1985 mieszkał w Domu Księży Emerytów w Kielcach. Wówczas to ks. Daniel Olszewski skłonił go, aby napisał artykuł zachowany dziś formie maszynopisu⁵. Artykuł ten jest krótką historią Archiwum Diecezjalnego w Kielcach. Na 31 stronach maszynopisu ks. Wróbel zamieścił swoją wiedzę zdobytą poprzez 40 lat systematycznej pracy w Archiwum. Artykuł obejmuje także lata wcześniejsze dotyczące dziejów archiwum erygowanego w 1939 roku, a wywodzącego się „genetycznie” z Konsystorza Kieleckiego, który działał w Kielcach od 1807 roku. W artykule ks. Wróbel zamieścił różnego rodzaju wiedzę. Większość rzeczy można zweryfikować w źródłach, choć nie ma w artykule przypisów. Są jednak informacje poza źródłowe, które wywodzą się z ustnej tradycji konsystorskiej i kurialnej, niektóre informacje mają charakter wspomnieniowy z okresu 40-letniej pracy zasłużonego archiwisty kieleckiego. Działanie ks. Olszewskiego zakończyło się sukcesem, którego wymiernym efektem jest maszynopis. Ks. Tomasz Wróbel zdołał przed śmiercią utrwalić niepublikowaną wiedzę, która dziś jest pomocą w badaniach.

Trzecim ważnym artykułem jest studium ks. Grzegorza Bujaka o Kurii Kieleckiej w 20-leciu międzywojennym. Istotnym owocem studium jest ustalenie, że po wydaniu nowego prawa kanonicznego w 1917 roku nie zamknięto akt dawnego konsystorza, ale kontynuowano je, jako kurialne doszy-

⁴ D. Olszewski, *Wróbel Tomasz (1908-1985)*, [w:] Słownik polskich teologów katolickich (1918-1981), red. J. Mandziuk, t. 8, Warszawa 1995, s. 639-641.

⁵ T. Wróbel, *Archiwum Diecezjalne w Kielcach. Rys historyczny*, s. 1-31, (mps u Autora).

wając do istniejących poszytów konsystorskich akta kurii, jako nowo powołanej instytucji.⁶ W Archiwum Diecezjalnym w Kielcach wytwory dziewiętnastowiecznego konsystorza i dwudziestowiecznej kurii tworzą jeden zespół archiwalny, który należy na razie nazywać *Konsystorz Kielecki i Kuria Kielecka*. W ostatnim czasie zostały przygotowane dwa artykuły na temat rubrycel⁷.

2. Proces rozpoznawania początków kieleckich akt konsystorskich

Ks. Tomasz Wróbel pisząc o początkach akt konsystorskich zwrócił uwagę, że poszyty akt konsystorskich dotyczących poszczególnych parafii rozpoczynają się datami z końca XVIII i z początków XIX wieku. Konsystorz kielecki zaczął działać od dnia 1 października 1807 roku. Stąd archiwariusz przypuszczał, że akta te mogły być przekazane z Krakowa. I takie przypuszczenie odnośnie do akt parafialnych sformułował⁸. Faktycznie nie tylko poszyty poszczególnych parafii, ale także inne serie rozpoczynają się dokumentami sprzed daty 1 października 1807 roku; np. Akta wizytacji dziekańskich (seria „OD”), akta dotyczące gruntów (seria „OG”) i inne.

W literaturze sprzed lat 80-ych, gdy został napisany artykuł *Archiwum Diecezjalne w Kielcach. Rys historyczny*, znany był fakt przekazania z Krakowa do Kielce akt. Wydanie akt z konsystorza krakowskiego wiązało się z działaniem władz

⁶ G. Bujak, *Kuria diecezjalna w Kielcach w latach 1918-1938. Studium kancelaryjno-archiwoznawcze. Zarys problematyki badawczej*, ABMK 64 (1995), s. 49-57.

⁷ A. Kwaśniewski, *Katalog rubrycel i schematyzmów polskich cystersów, znajdujących się w księgozbiornym podręcznym Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (1788-1816)*, Hereditas Monasteriorum 1 (2012), s. 189-205; Tenże, *Rubrycele i schematyzmy diecezji kieleckiej (1808-1818)*, (artykuł w druku).

⁸ T. Wróbel, *Archiwum Diecezjalne...*, s. 2.

austriackich. W roku 1802 powiadomiono bp. Olechowskiego, że diecezja krakowska będzie obejmować powiaty: Kraków, Słomniki, Myślenie i Sącz. W związku z tym odnośnie do akt dotyczących terenów odłączonych od diecezji zdecydowano i nakazano przekazanie tych akt do odpowiednich konsystorzów. W roku 1807 przekazano akta do Tarnowa. W roku 1808 przekazano do Kielc akta z ostatnich 4 lat urzędowania. Biskup kielecki Wojciech Górski domagał się wydania akt wcześniejszych sięgających roku 1798, kiedy utworzono Galicję Zachodnią. Konsystorz krakowski zgodnie z oczekiwaniami Górskiego wydał dodatkowe akta do Kielc⁹. Ustalenia te są jednak niedokładne. W rzeczywistości, jak wykazuje przeprowadzona kwerenda wydano do Kielc akta sięgające 1797 roku.

Konsystorz Generalny w Kielcach rozpoczął działalność 1 października 1807 roku. W roku 1808 otrzymał akta wytworzone przez Konsystorz Generalny Krakowski. Akta te stały się zaczątkiem akt Konsystorza Generalnego w Kielcach. Artykuł niniejszy jest poświęcony tejże kwestii początków dziś dobrze zachowanych poszytów w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach. W tym celu została przeprowadzona kwerenda, polegająca na przejrzeniu poszytów najstarszych akt konsystorskich. Akta bowiem przekazane z Krakowa w roku 1808 zachowały się dość kompletnie, odnośnie do Kielc i regionu. Z powodu powstawania w XIX i XX wieku nowych diecezji i zmiany granic akta pierwotnego konsystorza kieleckiego (1807-1818) są jednak częściowo rozproszone w archiwach ościennych diecezji (Sandomierz, Kraków, Częstochowa, Sosnowiec). Akta konsystorza kieleckiego, które wydano po 1992 roku do Sosnowca, były w podobnie dobrym stanie jak obecne przechowywane w Kielcach. Akta znajdujące się w Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Patykiewicza w Częstochowie były początkowo skata-

⁹ T. Glemma, *Krakowski Konsystorz Biskupi za czasów Andrzeja Rawy Gawrońskiego*, *Nasza Przeszłość* 4 (1948), s. 235.

logowane w *Inwentarzu ksiąg konsystorskich i dziekańskich w Archiwum Diecezjalnym w Częstochowie*¹⁰, które następnie poddano rzetelnej ocenie i skatalogowano w *Inwentarzu ksiąg konsystorskich Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Patykiewicza w Częstochowie*¹¹. Literatura na temat archiwów diecezjalnych z terenu Małopolski ograniczona jest do ogólnych stwierdzeń i zasadniczo nie porusza kwestii przekazywania akt dziewiętnastowiecznych konsystorz¹².

3. Źródła – wypisy z dziennika podawczego

W Archiwum Diecezjalnym w Kielcach zachowały się dwa poszyty o tytule *Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi*¹³. Są to poszyty zawierające spis akt wyseparowanych z akt Konsystorza Generalnego w Kielcach. W czasie istnienia diecezji kieleckiej konsystorz wytworzył akta, które składały się z odziedziczonych akt konsystorza krakowskiego przekazanych do Kielc oraz z akt, które konsystorz kielecki sam wytworzył od 1 października 1807 roku do 31 grudnia 1818 roku. W roku 1819, gdy zostało podzielone terytorium zniesionej diecezji kieleckiej Konsystorz General-

¹⁰ J. Związek, *Inwentarz ksiąg konsystorskich i dziekańskich w Archiwum Diecezjalnym w Częstochowie*, Ziemia Częstochowska 19 (1993), s. 29-36.

¹¹ W.P. Właźlak, *Inwentarz ksiąg konsystorskich Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Patykiewicza w Częstochowie*, Rocznik Towarzystwa Genealogicznego Ziemi Częstochowskiej 2 (2012), s. 111-138.

¹² F. Stopniak, *Archiwum Diecezjalne w Lublinie*, ABMK 4 (1962), s. 15-22; B. Kumor, *Archiwum Diecezjalne w Tarnowie*, ABMK 2 (1961), s. 43-52.

¹³ Archiwum Diecezji Kieleckiej (dalej: ADK), Konsystorz Kielecki i Kuria Kielecka (dalej: KKKK), *Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi (1799-1809)*, sygn. 0-1. *Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi (1810-1818)*, sygn. 0-2.

ny Kielecki przniesiony został do Sandomierza i tam zabrano akta konieczne do działalności Konsystorza Generalnego Sandomierskiego. Tereny byłej diecezji kieleckiej włączone do diecezji krakowskiej posiadały bieżące akta w kancelarii Konsystorza Generalnego Kieleckiego. Aby zapewnić sprawne działanie diecezji krakowskiej wyseparowano z zasobu konsystorza kieleckiego akta dla diecezji krakowskiej. Polegało to na sporządzeniu wypisu spraw z dziennika podawczego. Wypisywano numer sprawy, datę rejestracji oraz treść sprawy. Dwa posyty zawierające protokoły są, więc niekompletnymi kopiami dzienników podawczych kancelarii zniesionej diecezji kieleckiej. Zawierają tylko te sprawy, które dotyczyły parafii włączonych do diecezji krakowskiej z byłej diecezji kieleckiej. Zgodnie z decyzją biskupa Woronicza o zachowaniu w Kielcach konsystorza foralnego akta wyseparowane trafiły do Kielc. Zapewne Konsystorz Generalny Sandomierski zachował sobie oryginalne dzienniki podawcze byłego Konsystorza Generalnego Kieleckiego. Skoro przekazano akta dla diecezji krakowskiej, to należy zakładać, że przekazano również akta dla diecezji lubelskiej dotyczące trzech dekanatów zawiślańskich (Chodel, Urzędów i Zaklików). Raczej jednak nie było tam akt konsystorza krakowskiego, gdyż parafie z dekanatów Chodel, Urzędów i Zaklików po 1805 roku przeszły do diecezji kieleckiej z diecezji chełmskiej.

Protokół pierwszy zawiera sprawy konsystorza krakowskiego lat 1799-1807, gdy jeszcze nie było kancelarii konsystorskiej tworzącej się diecezji kieleckiej. Akta z lat 1799-1807, gdy były przekazywane z Krakowa biskupowi kieleckiemu Górskiemu również musiały posiadać jakiś spis. Zapewne z tego spisu wyseparowano te sprawy wytworzone przez kancelarię krakowską, które dotyczyły parafii byłej diecezji kieleckiej na powrót włączonych do diecezji krakowskiej w 1819 roku. Spis akt z lat 1799-1807 przy takim założeniu jest drugim odpisem. Najpierw z dziennika podawczego konsystorza krakowskiego odpisano te sprawy, które doty-

czyły nowoutworzonej diecezji kieleckiej (około 1809 roku), następnie w 1819 po zniesieniu diecezji kieleckiej odpisano z odpisu i stworzono odpis drugi, który dziś zachował się w archiwum kieleckim – sygnatura O-1. Są to przypuszczenia wymagające badań porównawczych w archiwach diecezjalnych Krakowa, Sandomierza, Lublina i Tarnowa. Ks. Glemma porusza sprawę przekazania przez Konsystorz Generalny Sandomierski akt wyseparowanych dla diecezji krakowskiej. Nastąpiło to wydaje się w roku 1819. Glemma podaje, że w dwóch poszytach spisanych akt były sprawy za rok 1814 i 1815¹⁴. Zachowane w Kielcach poszyty zawierają spisy za lata 1799-1818. Kwerenda zaś poszerza przestrzeń czasową i wykazuje, że przekazano akta od 1797 roku.

Zachowane dwa poszyty spisów akt pozwalają na odtworzenie produkcji kancelaryjnej Konsystorza Generalnego w Kielcach oraz pośrednio pozwalają na badania nad aktami odziedziczonymi, które zostały wyprodukowane w konsystorzu krakowskim. Przedmiotem zainteresowania w niniejszym artykule jest kwestia akt krakowskich. Poszyt *Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi (1799-1809)* to protokół akt pozostawionych w Kielcach po 1818 roku. W tymże poszycie akta za lata 1799-1805 to produkcja kancelarii konsystorskiej w Krakowie. Poszyt obejmuje spis spraw, które oceniono w Krakowie, jako związane z nowoutworzoną diecezją kielecką. Protokół jest wypisem z dziennika podawczego prowadzonego w Konsystorzu Krakowskim. Pierwsza sprawa w 1799 została opatrzona datą 2 stycznia i przydzielono jej numer 1. Następnie wpisano dwie sprawy z dnia 8 stycznia 1799 roku. Sprawy te mają numery odpowiednio 12 i 14. Sprawa nr 13 nie została wpisana do *Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi*, czyli uznano ją za niezwiązaną z diecezją kielecką i pozostawiono w kancelarii krakowskiej, lub sandomierskiej. Sprawa nr 1 pod datą 2 stycznia została wniesiona przez prebendarza Krynickiego

¹⁴ T. Glemma, *Krakowski Konsystorz Biskupi...*, s. 235-236.

z Chotla Zielonego (Chotel Zielony to średniowieczna prebenda na terenie parafii Busko). W poszycie akt prebendy Chotel Zielony znajdujemy tę sprawę na kartach 4-12¹⁵. Karta 4 i 12 to arkusz papieru złożony na połowę. Na karcie 4 znajduje się pismo prebendarza Józefa Krynickiego sporządzone i podpisane przez niego w dniu 2 stycznia 1799 roku. Karta 12 verte posiada zapis prezenty składający się z nazwy urzędu, do którego pismo wpłynęło – *Consistorium Cracoviense*, z daty wpływu – 2 stycznia 1799 roku trzeci element to numer sprawy w dzienniku podawczym – „1”. W złożony arkusz papieru, na którym prebendarz przedstawił swoją sprawę włożono inne pisma i po zakończeniu sprawy zszyto jako drugą w kolejności chronologicznej dotyczącą prebendy Chotel Zielony. W zachowanym poszycie akt przed omawianą sprawą nr 1 z dnia 2 stycznia 1799 roku znajduje się sprawa nr 571 z dnia 10 grudnia 1798 roku. Wskazuje to wyraźnie, że zachowany *Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi* nie posiada początku. Karty zachowane protokołu rozpoczynają się od początku roku 1799. Brakuje spisu spraw z 1798 roku. Sprawa pierwsza i druga w tym poszycie są zszyte z obwolutą *Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Krakowskiej tyczące się*. Następnie w poszycie znajdują się kolejne sprawy załatwione w Konsystorzu Generalnym Krakowskim: sprawa trzecia nr 156 z dnia 11 marca 1799 roku, sprawa czwarta nr 307 z dnia 26 lipca 1800 roku, sprawa piąta nr 704 z dnia 29 grudnia 1800 roku, sprawa szósta nr 291 z dnia 31 marca 1802 roku, sprawa siódma nr 440 z dnia 30 maja 1804 roku, sprawa ósma nr 1105 z dnia 30 grudnia 1805 roku. Na karcie 44 kończy się produkcja konsystorza krakowskiego. Karty 45-47 to pierwsza sprawa Konsystorza Generalnego w Kielcach. Jest to sprawa nr 2 z dnia 2 stycznia 1808 roku. Wszystkie sprawy załatwione w czasach przynależności

¹⁵ ADK, Akta Konsystorskie (dalej: AK) parafii[!] Chotel Zielony (1798-1853), sygn. PC-10/1 a, b.

prebendy Chotel Zielony do diecezji krakowskiej odnotowane są w *Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi (1799-1809)*.

4. Analiza najstarszych akt spraw

Najstarsze akta spraw zachowane w poszytach archiwum kieleckiego sięgają 1797 roku. Poszyt akt parafii Mnichów rozpoczyna się od sprawy nr 72 przyjętej dnia 2 września 1797 roku¹⁶. Akta parafii Gorzków rozpoczynają się od sprawy nr 78 zarejestrowanej dnia 7 września 1797 roku¹⁷. W pierwszym poszycie akt parafii Szydłów zachowała się sprawa nr 80 przyjęta dnia 8 września 1797 roku¹⁸. Pierwszy poszyt akt parafii Imielno rozpoczyna się od sprawy nr 219 z dnia 20 października 1797 roku¹⁹. Pierwsza sprawa zachowana w aktach parafii Korytnica została w konsystorzu krakowskim zarejestrowana pod numerem 325 w dniu 6 grudnia 1797 roku. Jest to sprawa rozpoczęta w Krakowie i załatwiona ostatecznie przez biskupa Górskiego w Kielcach w roku 1810²⁰. Gdy była załatwiana w Kielcach zarejestrowano ją pod numerem 41 w dniu 19 stycznia 1810 roku²¹. W aktach parafii Kazimierza Wielka pierwsza sprawa posiada numer 344 i została zarejestrowana dnia 12 grudnia 1797 roku²². W aktach parafii Wiślica pierwsza sprawa posiada numer 348 i została zarejestrowana 14 grudnia 1797 roku²³. Akta

¹⁶ ADK, AK parafii Mnichów (1797-1938), sygn. PM-11/1, k. 1-2b.

¹⁷ ADK, AK parafii Gorzków (1797-1932), sygn. PG-9/1, k. 1-26.

¹⁸ ADK, AK parafii Szydłów (1797-1832), sygn. PS-33/1, k. 1-6.

¹⁹ ADK, AK parafii Imielno (1797-1832), sygn. PI-2/1, k. 1-2b.

²⁰ ADK, AK parafii Korytnica (1797-1938), sygn. PK-21/1, k. 1-6b.

²¹ ADK, *Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi (1810-1818)*, sygn. O-2.

²² ADK, AK parafii Kazimierza Wielka (1797-1982), sygn. PK-4/1, k. 1-2b.

²³ ADK, AK parafii Wiślica (1797-1810), sygn. PW-3/1, k. 1-6.

parafii Kazimierza Mała rozpoczynają się od sprawy 363 zarejestrowanej w dniu 22 grudnia 1797 roku²⁴. Powyższemu zestawieniu nadano formę szczegółową, gdyż nie zachował się spis w *Protocollum*. Dlatego zestawienie jest zastępczą formą pozwalającą na określenie produkcji konsystorza krakowskiego w 1797 roku. Dnia 2 września 1797 roku było zaledwie 72 zarejestrowane sprawy. Dnia 22 grudnia było 363 sprawy. Pozwala to na oszacowanie produkcji w zaokrągleniu w roku 1797 na około 370 spraw. Od 2 września do 22 grudnia produkcja przypomina średnią z następnych lat (patrz tabela). Jeśli do 2 września 1797 roku zarejestrowano tylko 72 sprawy oznacza to, że z jakichś powodów rejestrowano małą ilość spraw. Wolno ostrożnie wnioskować, że rok 1797 jest rokiem przejścia w kancelarii konsystorza krakowskiego z księgi wpisów na akta spraw. Oceniając proporcjonalnie produkcję należałoby wyznaczyć początek tej działalności konsystorza krakowskiego na czerwiec/lipiec 1797. Hipoteza ta wymaga jednak potwierdzających ją badań. W literaturze problem momentu przejścia w kancelarii krakowskiej z księgi wpisów na akta spraw jest nieustalony. Ks. Jan Kracik podaje jednak cenną informację, że od roku 1798 rozpoczynają się *Protocolla exhibitorum* prowadzone w postaci dziennika podawczego na niemieckich a następnie łacińskich formularzach²⁵. Wobec powyższego wolno stawiać ostrożną tezę, że w roku 1797 wprowadzono w konsystorzu krakowskim nowy system kancelaryjny – akta spraw.

W podobny sposób jak udało się przez kwerendę ustalić numery i daty spraw roku 1797 można kontynuować ustalenia dla roku 1798. Tytułem egzemplifikacji przykład z końca roku – w pierwszym poszycie akt parafii Stradów zachowała się jedna sprawa z 1798 roku; posiada numer 659 i została

²⁴ ADK, AK parafii Kazimierza Mała (1797-1938), sygn. PK-3/1 a, b; k. 1-3.

²⁵ J. Kracik, *Zasoby Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie*, *Analecta Cracoviensia* 9 (1977), s. 485.

zarejestrowana w dniu 3 grudnia 1798 roku. Sprawa ta wyznacza przybliżoną ilość spraw wyprodukowanych w 1798 roku. Przez 11 miesięcy 1798 roku zarejestrowano 656 spraw. Przyjmując odpowiednią średnią produkcję miesięczną wolno szacować, że do końca roku 1798 zarejestrowano około 700 spraw²⁶.

Akta przekazane z Krakowa do Kielc są dość dobrze i kompletnie zachowane. W trakcie kwerendy natrafiono na przypadek niezachowania akt sprawy załatwianej w Konsystorzu Generalnym w Kielcach. W protokole akt wyseparowanych dla diecezji krakowskiej pierwsza sprawa w roku 1808 występuje pod dniem 2 stycznia. Sprawę wniósł ks. Wybranowski proboszcz w Brzegach²⁷. W aktach parafii Brzegi nie ma tej sprawy. Być może jest to związane z tym, że była to sprawa związana z małżeństwem i konsystorz przekazał ją proboszczowi, lub umieszczono ją poza poszytem akt parafialnych?²⁸

Najwcześniejsze akta spraw przekazane przez konsystorz krakowski rozpoczynają się od daty 1797. Wśród konsystorskich poszytów akt parafialnych znajdujemy jeden przypadek pism konsystorskich z roku 1796. Pierwszy poszyt akt konsystorskich parafii Kluczewsko leżącej w dawnym archidiaconacie kurzelowskim rozpoczyna się od pisma kapituły kurzelowskiej z 1796 roku. Pismo dotyczy zgody kapituły na erekcję parafii Kluczewsko. Następują po nim pisma wydane w konsystorzu gnieźnieńskim w imieniu arcybiskupa Ignacego Krasickiego oraz pisma zainteresowanych dziedziców i proboszczów. Akta wytworzone od roku 1796 przez Konsystorz Generalny Gnieźnieński trafiły następnie do Konsystorza Generalnego Krakowskiego i jako załączniki zostały włączone w sprawę o numerze 461 zarejestrowaną dnia

²⁶ ADK, AK parafii Stradów (1798-1833), sygn. PS-22/1 a, b; k. 1-9.

²⁷ ADK, KKKK *Protocolum actorum separatorum*, sygn. O-1.

²⁸ ADK, AK parafii Brzegi (1809-1838), sygn. PB-13/1.

6 lipca 1803 roku. Na dokumentach wytworzonych w konsystorzu gnieźnieńskim zaznaczono „fasc. 30, nr 67”²⁹.

Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi (1799-1809) zawiera akta Konsystorza Generalnego Krakowskiego przekazane do Konsystorza Generalnego Kieleckiego w roku 1808. W sensie ścisłym zapisy *Protocollum* dotyczą akt konsystorza krakowskiego i obejmują lata 1799-1805. W omawianym poszycie znajdują się dwa arkusze papieru tworzące cztery karty, na których zostały spisane sprawy roku 1807. Spis rozpoczyna się od sprawy nr 36 z dnia 27 października 1807 roku. Był to, więc 27 dzień działalności Konsystorza Generalnego w Kielcach. Do sprawy nr 36 w ciągu 27 dni pracy konsystorz kielecki zarejestrował 35 spraw. Niestety brak jest kart, na których były te sprawy spisane. Brakuje prawdopodobnie jednego arkusza tworzącego dwie karty. Spis spraw zarejestrowanych w roku 1807 to produkcja konsystorza kieleckiego, jako generalnego. Tytułem egzemplifikacji: sprawa nr 54 z dnia 8 listopada (zarejestrowana w dzienniku podawczym) zachowała się w aktach parafii Kozłów Jędrzejowski. Pisma tej sprawy skierowane są do Konsystorza Generalnego w Kielcach i do biskupa Górskiego³⁰. Po utworzeniu diecezji kieleckiej i zorganizowaniu kancelarii zdarzały się przypadki załatwiania przez parafie diecezji kieleckiej spraw w konsystorzu krakowskim. W aktach parafii Nowy Korczyn znajduje się sprawa nr 756 zarejestrowana w dzienniku podawczym krakowskiego konsystorza w dniu 2 listopada 1807 roku³¹.

Konsystorz krakowski, jak należy wnioskować z zachowanego *Protocollum*, przekazał akta do końca roku 1805.

²⁹ ADK, AK parafii Kluczewsko (1796-1938), sygn. PK-14/1, k. 1-16 c.

³⁰ ADK, AK parafii Kozłów Jędrzejowski (1803-1938), sygn. PK-28/1 a, b, 63-70 d.

³¹ ADK, AK parafii Nowy Korczyn (1800-1828), sygn. PN-8/1, k. 25-27 b.

Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi (1799-1809) zawiera na rok 1807 już akta wytworzone przez konsystorz kielecki. Skoro jednak pomiędzy spisem spraw na rok 1806 i 1807 brakuje dwóch kart za rok 1807 (produkcja kielecka), to należy zakładać, że z Krakowa były wysłane akta również za 1807 rok. Konsystorz kielecki rozpoczął urzędowanie w dniu 1 października 1807 roku do tego momentu zapewne konsystorz krakowski obsługiwał parafie nowoutworzonej diecezji kieleckiej. W aktach parafii Oleszno zachowała się sprawa nr 63 z dnia 3 lutego 1807 roku³². Była to sprawa przyjęta w konsystorzu krakowskim i przesłana do kieleckiego. Jest to dowód przekazania spraw załatwianych w roku 1807. Podobny przykład sprawy przyjętej w niedługo przed zafunkcjonowaniem konsystorza kieleckiego znajdujemy w aktach parafii Wolica. Sprawa posiada 451 numer z krakowskiego dziennika podawczego i została przyjęta dnia 2 lipca 1807 roku³³. Należy, więc przyjąć, że *Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi (1799-1809)* jest zdefektowane i pierwotnie zawierało karty ze spisem spraw konsystorza krakowskiego zarejestrowanych w roku 1807 i przekazanych do Kielc. Oprócz spisu na 1807 rok brakuje również spisu na rok 1801, 1803, 1806. W wypadku tych trzech lat nie ma konieczności poszukiwania w poszytach, gdyż są w sposób fizyczny usunięte całe karty z tymi spisami. W *Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi (1799-1809)* brakuje również kart ze spisami za lata 1797 i 1798. Przeprowadzona kwerenda wykazała w poszytach akta wyprodukowane w Krakowie w 1797 i 1798 roku. Więcej na ten temat w tekście poniżej.

W poszycie po spisie na rok 1804 następuje spis na rok 1805. Data była poprawiana przez skrybę i nie wiadomo czy jest tam rok 1805, czy 1806. Trudno też w spisie tegoż roku

³² ADK, AK parafii Oleszno (1803-1829), sygn. PO-6/1, k. 43-45 b.

³³ ADK, AK parafii Wolica (1801-1858), sygn. PW-8/1, k. 8-12.

szuka się odnotowanych spraw w odpowiednich poszytach parafialnych. Pierwsza sprawa, którą udało się łatwiej odnaleźć dotyczy parafii Stradów; składa się z pisma proboszcza datowanego 25 marca 1805 roku w Stradowie³⁴. Pismo to zostało przyjęte w konsystorzu krakowskim dnia 28 marca 1805 roku i otrzymało numer sprawy 226. Pod tym numerem jest odnotowane w *Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi (1799-1809)*. Należy przyjąć, że poprawiana data dotyczy roku 1805.

5. Liczebność akt konsystorza krakowskiego

Liczebność akt konsystorza krakowskiego (poniżej tabela) odtworzono za lata 1799-1805 na podstawie *Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi (1799-1809)*. Protokół zawiera wypisy pozwalające na obliczenia. Spisy obejmują akta spraw od stycznia danego roku do końca grudnia, więc znając ostatnią sprawę z końca grudnia możemy niemal dokładnie oszacować ile było w Krakowie zarejestrowanych spraw. W spisie na rok 1800 ostatnia sprawa przekazana do Kielc została zarejestrowana w dniu 31 grudnia pod numerem 717. Jest oczywiste, że sprawa 717 wyznacza liczbę spraw zarejestrowanych w roku 1800. Zwykle rejestrowano jedną lub kilka spraw w ciągu dnia. Jeśli wiemy, że w dniu 31 grudnia zarejestrowano 717 sprawę, to błąd może być w granicach 2-3 spraw. Znamy więc praktycznie pełną liczbę spraw załatwionych 1800 roku. Na tej zasadzie szacowano liczebność w pozostałych latach. Liczebność akt konsystorza krakowskiego zarejestrowanych w roku 1797 oraz 1798 odtworzono poprzez kwerendę w poszytach. Uzyskane dane zostały zestawione w poniższej tabeli. Kolumna *Akta przekazane do Kielc po roku 1818* oznacza te akta, które po zniesieniu

³⁴ ADK, AK parafii Stradów (1798-1833), sygn. PS-22/1 a, b; k. 48-51.

diecezji kieleckiej konsystorz sandomierski wyseparował dla diecezji krakowskiej, a które pozostawiono w kancelarii kieleckiej. Liczbę uzyskano poprzez przeliczenie spraw w *Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi (1799-1809)*. Kolumna trzecia *Łączna liczba akt konsystorza krakowskiego* to liczba produkcji konsystorza krakowskiego. Liczbę uzyskano poprzez przyjęcie ostatniego numeru w danym roku. Kolumna druga *akta pozostawione w Krakowie i przekazane do Sandomierza* to akta produkcji krakowskiej, które nie zostały wydane z Krakowa oraz akta zatrzymane przez konsystorz sandomierski w roku 1819. Być może w liczbie *zatrzymanych przez konsystorz sandomierski* są też akta dotyczące trzech dekanatów zawiślańskich byłej diecezji kieleckiej (Chodel, Urzędów i Zaklików). Jest to jednak mało prawdopodobne. Najstarsze zachowane w Kielcach akta konsystorza krakowskiego pochodzą z roku 1797 (patrz powyżej). Dekanaty Chodel, Urzędów i Zaklików były po roku 1805 przyłączone z diecezji chełmskiej. Na przełomie XVIII i XIX wieku raczej nie załatwiano spraw tych dekanatów w konsystorzu krakowskim.

Liczebność spraw wyprodukowanych w Konsystorzu Generalnym w Krakowie w latach 1797-1807			
rok	Akta przekazane do Kielc po roku 1818	Akta pozostawione w Krakowie i przekazane do Sandomierza	Łączna liczba akt konsystorza krakowskiego
1797	brak danych	brak danych	370
1798	brak danych	brak danych	700
1799	100	754	846
1800	121	596	717
1801	brak danych	brak danych	brak danych
1802	138	1083	1221
1803	brak danych	brak danych	brak danych
1804	152	868	1020
1805	141	1001	1142
1806	brak danych	brak danych	brak danych
1807	brak danych	brak danych	brak danych

Źródło: ADK, KKKK, Protocollum actorum separatorum pro dioecesi Cracoviensi (1799-1809), sygn. O-1. Dane na rok 1797 i 1798 z kwerendy w poszytach akt parafialnych ADK.

Zestawienia w tabeli choć niekompletne dają jednak orientację w produkcji konsystorza krakowskiego w początkach wprowadzenia nowego systemu kancelaryjnego (XVIII/XIX w.) W roku 1797 zarejestrowano 370 spraw. Należy zakładać, że był to pierwszy rok nowego systemu. W następnych latach liczba spraw rosła od 700 w roku 1798 do 1142 w roku 1805. W Kielcach po podzieleniu akt (po 1818 r.) było przekazanych poniżej 10% ogólnej produkcji krakowskiej. Sądząc po wielkości diecezji kieleckiej w latach 1805-1818 zapewne w aktach konsystorza kieleckiego po przekazaniu z Krakowa (około 1809 r.) musia-

ło się znaleźć około 50% akt wytworzonych w Krakowie. Jako że większość terytorium zniesionej diecezji kieleckiej stało się terytorium diecezji sandomierskiej należy zakładać, że większość akt powędrowała po 1818 roku do Sandomierza.

6. Obwoluta – Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Krakowskiej tyczące się

Artykuł niniejszy wiąże się badaniami na temat źródeł do dziejów parafii Busko³⁵. W trakcie tych badań udało się ustalić, że akta konsystorza kieleckiego odnośnie badanej parafii są wytworzone i zachowane w postaci trzech poszytów. Każdy poszyt jest stworzony z akt spraw przyzwytych do obwoluty z odpowiednim nadrukiem: 1. *Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Krakowskiej tyczące się: (kościola w Busku)*. 2. *Akta Konsystorza Jeneralnego Części Diecezji Krakowskiej w Królestwie Polskiem tyczące się: (kościola w Busku)*. 3. *Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Kielecko-Krakowskiej tyczące się: (kościola w Busku)*. Trzy drukowane tytuły na obwolutach wskazują precyzyjnie na trzy epoki działania kancelarii diecezjalnej w Kielcach. Obwoluta pierwsza obejmuje akta Konsystorza Krakowskiego przysłane do Kielc, następnie znajdują się tam akta Konsystorza Generalnego w Kielcach z czasów diecezji kieleckiej (1807-1818), trzecia część akt to akta Konsystorza Foralnego w Kielcach (po zniesieniu diecezji kieleckiej); są to czasy biskupów Woronicza i Skórkowskiego. Obwoluta druga – *Akta Konsystorza Jeneralnego części Diecezji Krakowskiej w Królestwie Polskim tyczące się*: obejmuje akta z czasów działalności administratora

³⁵ A. Kwaśniewski, *Źródła do dziejów parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Mari Panny w Busku-Zdroju przechowywane w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach (XIX-XXI w.)*, (artykuł w druku).

w Kielcach ks. Adama Paszkowicza i jego następców-administratorów: ks. Gabriela Wysockiego, bp. Franciszka Zglenickiego, bp. Ludwika Łętowskiego. Obwoluta trzecia – *Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Kielecko-Krakowskiej tyczące się*: obejmuje czasy począwszy od objęcia władzy przez ks. Macieja Majerczaka. Samo określenie Diecezja Kielecko-Krakowska było narzucone przez władze państwowe 1842, więc nadruk może pochodzić najwcześniej z roku 1842. W przypadku parafii Busko mamy do czynienia z precyzyjnym rozdzieleniem akt zgodnie z trzema obwolutami. Jest to, wydaje się, jedyna parafia, która ma tak precyzyjnie rozdzielone akta. Ponadto do akt Konsystorza Kieleckiego włączony został poszyt czwarty – *Akta Konsystorskie parafii Busko-Zdrój (1821-1943)*, o którym wiadomo, że został przysłany dnia 30 września 1854 roku przez konsystorz krakowski do konsystorza kieleckiego. Poszyt ten zawiera akta wytworzone w Krakowie. W tym czasie, bowiem parafia Busko podlegała władzy konsystorza kieleckiego i konsystorza krakowskiego.

Poszyty akt konsystorskich parafii Busko stały się bodźcem do poszukiwań w innych seriach akt konsystorskich. Trzy rodzaje oryginalnych obwolut zachowanych w aktach konsystorza dają duże możliwości badawcze i prawdziwą inspirację do uprawiania kościelnej archiwistyki kieleckiej. Kwerenda na potrzeby niniejszego artykułu była prowadzona celowo, jako poszukiwanie obwoluty pierwszej *Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Krakowskiej tyczące się [...]*. Poszukiwania oryginalnych obwolut są jednak utrudnione przez niezgodny z zasadami archiwistyki sposób porządkowania zespołu archiwalnego obejmującego akta konsystorza. W roku 1939 zostało erygowane Archiwum Diecezjalne w Kielcach. Ks. mgr Franciszek Mazurek mianowany wówczas przez bp. Cz. Kaczmarka archiwariuszem wydrukował na tekturowych obwolutach nadruk *Archiwum Diecezjalne w Kielcach Akta Konsystorskie*. Stare akta wytworzone w kieleckiej kancelarii zaczął wtedy oprawiać w nowe obwoluty. Proces ten trwał do

lat 80-ych. Ks. Wróbel krytycznie ocenił tę przed wojną rozpoczętą praktykę: „Widać, że robili to ludzie niewiele mający wspólnego z pracą archiwalną. [...] Stad liczne błędy. [...] Natomiast obwoluty wyglądały zewnętrznie bardzo efektywnie z nadrukiem na pierwszej stronie u góry *Archiwum Diecezjalne w Kielcach*, w środku dużymi literami *Akta Konsystorskie*³⁶. Pomimo tego ks. Wróbel sam raczej kontynuował tę praktykę; choć zapewne w niewielkim stopniu, bo większość jednostek była oprowiana.

Poprzez nowe archiwalne obwoluty zastosowane począwszy od 1939 roku przykryto stare, oryginalne, kancelaryjne obwoluty. Obwoluty archiwalne „ukryły wiedzę” o obwolutach kancelaryjnych. Tylko w tych przypadkach, w których zastosowano mniej metalowych, rdzewiejących spinaczy możliwe było zaglądnienie i czytanie napisów obwolut kancelaryjnych. Spinacze do dziś spowodowały spore ubytki w dziewiętnastowiecznym papierze obwolut. Aby odczytać stare obwoluty autor był zmuszony mechanicznie usuwać zardzewiałe spinacze. W przeszłości należy usunąć pozostałe. Jest zastanawiające, że ks. Wróbel nie zwrócił uwagi na tak cenne i inspirujące obwoluty dziewiętnastowiecznej kancelarii kieleckiej. Ks. Władysław Siarkowski, jako największy uczony w dziewiętnastowiecznych Kielcach sporządził w roku 1874 przejrzysty inwentarz archiwum konsystorskiego³⁷. Inwentarz ten był efektem systematycznej pracy Siarkowskiego, jako regensa konsystorza. Inwentarz z 1874 roku obejmuje wszystkie akta zszyte w trzech rodzajach obwolut, jednak nie porusza kwestii samych obwolut. Być może było to, dla Siarkowskiego zbyt oczywiste, bardziej kancelaryjne, urzędowe.

Zasób akt konsystorza kieleckiego posiada serie oznaczone literami od O -OA do OZ. W ramach zespołu zarysowują

³⁶ T. Wróbel, *Archiwum Diecezjalne...*, s. 17-18.

³⁷ ADK, KKKK, Spis inwentarza fascykułów aktów w Archiwum Konsystorskim w Kielcach (1874), sygn. OM-11/2.

się serie (np. OA) i podserie np. OA-1, OA-2. Seria akt parafialnych (PA-PZ) obejmuje największą część zasobu. Gromadzi ona akta poszczególnych parafii wytworzone w kancelarii diecezjalnej w Kielcach. Poszczególne parafie posiadają w ramach tej serii własne podserie i tam chronologicznie ułożone poszyty. W poszytach tych znajdują się, akta wytworzone przez kolejno następujące instytucje: Konsystorz Generalny w Krakowie (XVIII/XIX w.) Konsystorz Biskupi w Kielcach (1807-1818), Konsystorz Foralny w Kielcach (1819-1834), Konsystorz Generalny Części Diecezji Krakowskiej w Królestwie Polskim, Konsystorz Generalny Diecezji Kielecko-Krakowskiej, Konsystorz Generalny Diecezji Kieleckiej i ostatecznie Kuria Diecezjalna w Kielcach. Znaczna część poszytów rozpoczyna się aktami konsystorza krakowskiego, które były zaczątkiem akt konsystorza kieleckiego. Większość poszytów zawierających produkcję krakowską znajduje się w obwolucie nr 1 – *Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Krakowskiej tyczące się*³⁸. Akta parafialne są najbardziej reprezentatywne w odniesieniu do zachowania się obwoluty pierwszej – *Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Krakowskiej tyczące się*. Prawidłowość ta pozwala na twierdzenie, że akta przekazane biskupowi Górskiemu przekazano z krakowskiego konsystorza w obwolucach z nadrukiem *Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Krakowskiej tyczące się*. Występują jednak przypadki sporządzenia poszytu zawierającego sprawy przekazane z Krakowa, ale nieoprawione we własną krakowską obwolotę. Zwykle w tych przypadkach zastosowano obwolotę drugą z lat 30-ych XIX wieku – *Akta Konsystorza Jeneralnego Części Diecezji Krakowskiej w Królestwie Polskim tyczące się*. Nie udało się natrafić na przypadek opracowania akt krakowskiego konsystorza

³⁸ [Tytułem egzemplifikacji] ADK, AK parafii[!] Chotel Zielony (1802-1936), sygn. PC-1/1 a, b. AK parafii Chęciny (1800-1933), sygn. PC-3/1. AK parafii Chroberz (1802-1936), sygn. PC-11/1 a, b. AK parafii Dobrowoda (1799-1829), sygn. PD-5/1.

w obwolutę trzecią z lat 40-ych XIX wieku – *Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Kielecko-Krakowskiej tyżące się*. Skoro niektóre akta krakowskie oprawiono w obwolutę drugą (typowo kielecką), to znaczy, że były bez obwoluty, bądź obwoluta była zniszczona i w latach 30-ych, gdy dysponowano w Kielcach drugą obwolutą, świeżo wydrukowaną użyto jej do oprawienia starych akt. Zasadniczo jednak zakończono porządkowanie najstarszych akt do lat 40-ych, gdyż w odniesieniu do najstarszych akt (XVIII/XIX w.) nie zdarzają się przypadki oprawienia w obwolutę trzecią z lat 40-ych (*Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Kielecko-Krakowskiej tyżące się*).

Obwoluta nr 1 występuje również w innych seriach akt konsystorskich – np. w serii dotyczącej duszpasterstwa (sygn. OD), w serii dotyczącej finansów (sygn. OF) i w serii dotyczącej gruntów i nieruchomości (sygn. OG)³⁹. W ramach serii OD znajduje się podseria OD-7, która obejmuje akta konsystorskie dotyczące dekanatów. W tej podserii istnieje podział na poszczególne dekanaty. Są więc podserie podserii. Rozwiązano to w ten sposób, że nadano dekanatowi jedna sygnaturę, a jeśli dany dekanat miał dwa poszyty akt, to w ramach sygnatury pierwszy oznaczano jako fascykuł 1 i kolejnym nadawano kolejne numery. Podseria OD-7 została wytworzona przez Konsystorz Generalny Kielecki (1807-1818). Nie ma w tej serii akt spraw odziedziczonych z działalności macierzystej diecezji krakowskiej. W pierwszych poszytach poszczególnych dekanatów występuje obwoluta pierwsza – *Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Krakowskiej tyżące się*⁴⁰. Pierwsze poszyty akt dekanatów: kieleckiego, ku-

³⁹ [Tytułem egzemplifikacji] ADK, AK raporty o stanie duchowieństwa świeckiego i zakonnego oraz o stanie ludności w parafiach (1814-1832), sygn. OD-10/1. AK ofiary i składki na różne cele (1800-1850), sygn. OF-5/1. AK podania wskutek rekwizycji rządowych [odnośnie do] dziesięcin i innych funduszów (1819), sygn. OG-1/3.

⁴⁰ ADK, AK dekanat kielecki (1820-1833), sygn. OD-7/K/1, fasc. 1. AK dekanat kurzelowski (1819-1830), sygn. OD-7/K/3, fasc. 1. AK

rzelowskiego, skalbmierskiego, stopnickiego i wiślickiego zostały wytworzone przez Konsystorz Foralny Kielecki działający od 1 stycznia 1819 roku. Kancelaria kielecka musiała dysponować nadmiarem obwolut nr 1 – *Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Krakowskiej tyczące się*. Nie wydrukowano własnych, korzystano z przysłanych w swoim czasie z Krakowa. Każdy z omówionych poszytów stanowi fascykuł pierwszy akt danego dekanatu. W ramach akt dekanalnych fascykuły oznaczone numerem drugim posiadają obwolutę drugą – *Akta Konsystorza Jeneralnego Części Diecezji Krakowskiej w Królestwie Polskim tyczące się*⁴¹. Omawiane dekanaty to terytorium byłej diecezji kieleckiej. Gdy pod koniec 1818 roku bp krakowski Jan Paweł Woronicz ogłosił, że w Kielcach ustanawia konsystorz foralny wówczas terytorium byłej diecezji kieleckiej stało się terytorium oficjalatu foralnego. Z terytorium byłej diecezji kieleckiej dla dwóch dekanatów Opatowiec i Szydłów akta zaczynają się od roku 1834. Należy uznawać, że kiedyś zaginęły dwa poszyty akt sprzed 1834 dla tych dekanatów. Poszyty akt dekanatu Opatowiec i Szydłów posiadają obwolutę drugą – *Akta Konsystorza Jeneralnego Części Diecezji Krakowskiej w Królestwie Polskim tyczące się*⁴².

W ramach represji po Powstaniu Listopadowym car Mikołaj I odmówił prawa jurysdykcji biskupowi krakowskiemu Karolowi Skórkowskiemu. Dla części diecezji krakowskiej w Królestwie Polskim car samowolnie ustanowił administra-

dekanat skalbmierski (1820-1826), sygn. OD-7/S/2, fasc. 1. AK dekanat stopnicki (1819-1826), sygn. OD-7/S/4, fasc. 1. AK dekanat wiślicki (1820-1828), sygn. OD-7/W/2, fasc. 1.

⁴¹ ADK, AK dekanat kielecki (1834-1842), sygn. OD-7/K/1, fasc. 2. AK dekanat kurzelowski (1834-1842), sygn. OD-7/K/3, fasc. 2. AK dekanat skalbmierski (1834-1868), sygn. OD-7/S/2, fasc. 1. AK dekanat stopnicki (1834-1880), sygn. OD-7/S/4, fasc. 2. AK dekanat wiślicki (1834-1842), sygn. OD-7/W/2, fasc. 2.

⁴² ADK, AK dekanat opatowiecki (1834-1864), sygn. OD-7/O/1, fasc. 1. AK dekanat szydłowski (1834-1867), sygn. OD-7/S/5, fasc. 1.

torem ks. Adama Paszkowicza. Wówczas rozszerzone zostało terytorium władzy konsystorza kieleckiego, który zaczął znów funkcjonować jako generalny⁴³. Zachowane w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach akta dekanatów wówczas świeżo podporządkowanych Konsystorzowi Generalnemu Kieleckiemu rozpoczynają się pierwszymi fascykulami od roku 1834. Fascykulom tym przydzielono obwolutę drugą specjalnie dla konsystorza wówczas wydrukowaną – *Akta Konsystorza Jeneralnego Części Diecezji Krakowskiej w Królestwie Polskim tyczące się*. Spośród dekanatów wówczas przyłączonych do Kielc zachowały się akta dekanatów: Dzierzgow, Jędrzejów, Miechów, Proszowice, Skąła, Wawrzeńczyce. Akta tych dekanatów precyzyjnie rozpoczynają się od 1834 roku⁴⁴. Spośród dekanatów diecezji krakowskiej poddanych wówczas władzy ks. Adama Paszkowicza nieregularność występuje w odniesieniu do dekanatu Lelów i Książ. Akta tych dekanatów są również zszyte z obwolutą drugą (*Akta Konsystorza Jeneralnego Części Diecezji Krakowskiej w Królestwie Polskim tyczące się*), ale rozpoczynają się w latach 20-ych⁴⁵. Akta dekanatów z następnych lat rozpoczynają się najczęściej od roku 1842 i są oprawione w trzecią obwolutę – *Akta Konsystorza Jeneralnego Diecezji Kielecko-Krakowskiej tyczące się*. Po roku 1992, gdy powstała diecezja sosnowiecka przekazano z Kielc do Sosnowca akta dekanatów włączonych do diecezji sosnowieckiej. W poszytach przekazanych do Sosnowca

⁴³ T. Wróbel, *Zarys historii diecezji kieleckiej*, Kielecki Przegląd Diecezjalny 58 (1982), z. 5, s. 210-211.

⁴⁴ ADK, AK dekanat dzierzgowski (1834-1867), sygn. OD-7/D/1, fasc. 1. AK dekanat jędrzejowski (1834-1879), sygn. OD-7/J/1, fasc. 1. AK dekanat miechowski (1834-1876), sygn. OD-7/M/1, fasc. 1. AK dekanat proszowski (1834-1868), sygn. OD-7/P/2, fasc. 1. AK dekanat skalski (1834-1843), sygn. OD-7/S/3, fasc. 1. AK dekanat wawrzeńczycki (1834-1868), sygn. OD-7/D/1, fasc. 1.

⁴⁵ ADK, AK dekanat książski (1821-1868), sygn. OD-7/K/2, fasc. 1. AK dekanat lelowski (1828-1867), sygn. OD-7/L/1, fasc. 1.

występują podobne prawidłowości⁴⁶. Powyższe zestawienia i analizy prowadzą do wniosku, że obwoluty konsystorza krakowskiego były przysłane z Krakowa dla diecezji kieleckiej. Konsystorz kielecki nie wydrukował własnych, ale korzystał z zapasów. Akta w Kielcach były przyszywane do obwolut krakowskich. Praktykę kontynuowano po roku 1818 już w ramach działalności Konsystorza Foralnego w Kielcach.

7. Podsumowanie

W Kielcach od 1 października 1807 roku funkcjonuje w sposób ciągły kancelaria diecezjalna, która w ciągu wieków zmieniała nazwy, zachowywała jednak ciągłość pracy i akt. Przechowywane w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach akta umożliwiają prowadzenie badań. W wyniku niniejszego studium ustalone zostało, że w początkach funkcjonowania konsystorza kielecki odziedziczył akta konsystorza krakowskiego z lat 1797-1807. Rok 1797 w świetle tych ustaleń jest pierwszym rokiem wprowadzenia w konsystorzu krakowskim nowej formy kancelaryjnej – akta spraw. Akta krakowskie stały się zaczątkiem akt konsystorza kieleckiego. W wyniku podziałów terytorialnych część tego dziedzictwa kancelaryjnego znajduje się obecnie w archiwach ościennych diecezji (Sandomierz, Kraków, Sosnowiec i Częstochowa). Część akt zachowanych w Kielcach daje jednak możliwość badań i ustaleń. Obok przedstawionej wiedzy na temat genezy i początków akt konsystorza kieleckiego pozostaje postulat dalszych badań nad aktami konsystorskimi w Kielcach.

⁴⁶ ADK, Inwentarz akt kurialnych opracowany przez ks. Jana Szarka (1986 rok), b. sygn.